ומשום גזירה ימותו. תימה דכפ׳ שני דמסכת קנים [מ״ג] תנן אחת לזו ושתים לזו שלש לזו ואחד לזו ה׳ לזו ו׳ לזו ז׳ לזו פירוש ז׳ נשים לזו יש קן אחת סתומה שלא פורש איזו חטאת ואיזו עולה ולזו שתי קנין ולזו שלש קנין וכו׳ ופרח גוזל אחד מאותו קן יחידי לשניה ולא נודע איזה הוא ומשניה פרח לשלישית ומשליישית לרביעית לחמישית לששית לשביעית וחזר פסול ופוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו הראשונה והשניה אין לה כלום פירוש פסול ופוסל אחד בן זוגו הנשאר משום דמיד כשפרח מראשונה לשניה הרי בשניה יש בה ה׳ פרידין אין להקריב ממנה אלא ארבע ב׳ חטאות וב׳ עולות ופוסל אותו אחר בן זוגו שנשאר בראשונה דאי מקרבי ליה לאותו שנשאר אם יעשוהו חטאת יהא נקבע בן זוגו שפרח לשניה בעולה והוה ליה עולה שנתערבה בד׳ פרידין סתומים ולא היה כשר להקריב ממנה אלא שתי עולות אבל חטאת אפילו אחת לא דילמא עביד להיא עולה למטה ושלש עולות למעלה לא דילמא עביד כולן ג׳ עולות מן אותם ד׳ פרידין שבשניה משל אשה אחת ומן הדין אין לעשות מהם אלא שתי עולות וכן כשפרח משניה לשלישית וכן כולם הפורח נפסל ובן זוגו הנשאר מטעם דלעיל וכן כשחזר ופרח אחד מן השביעית לששית ומן הששית לשניה לרביעית לשלישית ושניה לראשונה פסול ופוסל להכי הראשונה והשניה אין להן כלום השלישית יש לה אחת הרביעית שתים החמישית שלש וכו׳ והשתא תימה כיון דפוסל בן זוגו הנשאר בראשונה מיד בפריחה ראשונה כשפרח מראשונה לשניה אם כן כשחזר ופרח אחד מהן משביעית לששית לחמישית לרביעית לשלישית לשניה לראשונה אמאי פסול כל שבשניה יקריבו ממנה שני פרידין כי מיד כשפרח בראשונה משניה לשלישית פסול גוזל הפורח ופוסל בן זוגו הנשאר בשניה ואין כשר בשניה אלא זוג אחד חטאת ועולה כשחזר נמי משניה לראשונה אמאי מיפסל בן זוגו הנשאר אי משום דאי מקריב ליה חטאת יהא נקבע הפורח לראשונה לעולה ואי עולה יהא נקבע הפורח לחטאת ומה בכך והלא בלאו הכי הראשונה אין לה כלום ומה בכך אם יהא נקבע בן זוגו בחטאת או בעולה ולא יוכשר להקריב מן הראשונה אלא חטאת אחת אם יהא נקבע גוזל שפרח לתוכה בחטאת או עולה אחת אם יהא נקבע גוזל הפורח לתוכה בעולה וכן קשה השלישית אמאי אין לה [אלא] אחת והרביעית שתים והחמישית ג׳ והששית ד׳ בחזרה והשביעית ו׳ משום דכל חדא מפסדת קן אחד בהליכה ואחד בחזרה ואמאי כיון דשניה אין לה כלום א״כ השלישית לא תפסיד בחזרה כלום ויהיה לה שתי קנין כשירות בה וכן בסיפא דקתני חזר עוד ופרח וחזר ופרח השלישית והרביעית אין לה כלום החמישית יש לה אחת ואמאי הרביעית יהא לה אחת כיון דשלישית אין לה כלום וכיון דאמרי׳ רביעית אין לה כלום החמישית יהא לה שתים וכן בסיפא דחזר עוד ופרח וחזר ופרח דקתני החמישית והששית אין להם כלום השביעית יש לה אחת יש להקשות כי האי גוונא וי״ל משום גזירה דגזרינן הני דפרח לבין שאינן קריבות דמן הדין לא היה להם להפסיד אלו פרח לבין הקריבות והקשה רבינו יעקב מאורליינ״ש דמשום גזירה ימותו כדפריך בשמעתא ותירץ דדוקא בהמה דאית לה תקנתא ברעייה פריך הכי דהוה לן למיעבד תקנתא ברעייה אבל בעופות דלית להו תקנתא ברעייה שאין פדיון לעופות ליכא למיפרך הכי והקשה ר״י הא בבהמה נמי אמרינן ימותו משום גזירה בפ׳ התערובת (זבחים עג.): דאמר כל הזבחים שנתערב בהן שור הנסקל אפילו אחד בריבוא ימותו כולן ופריך ונכבשינהו דנייחדו ונימא כל דפרים מרובא פרים ומשני גזירה שמא יקח מן הקבוע ואור״י דהכא פריך הכי דדוקא משום גזירה פר אטו שעיר דשעיר גופיה אינו אלא למנוה בעלמא מתרומה חדשה ימותו ולקמן נמי פריך משום גזירה פר אטו שעיר דשעיר גופיה גזירה שמא יאמרו הגורל קובע משנה לחבירתה ימותו אי נמי נראה לי דפריך ומשום גזירה כזו פר אטו שעיר דלא דמי כולי האי להדדי דהאי פר והאי שעיר האי קרבן יחיד והאי קרבן צבור ימותו אבל עופות בעופות דדמי להדדי בכל מילי מיחלף וגזרינן שפיר מיתה: **גזירה משום חטאת שמתו בעליה.** דילמא מייתי אחד מן הכהנים [פ] דלאפילו את״ל דמקופיא מכפרי רחוי לגזור כפר כשמת אחד מן הכהנים משום חטאת שמתו בעליה אבל מה שפרש״י דילמא מייתי כהן גדול לא נהירא לי דזה דבר הנראה לעינים ואפשר לעמוד עליו אי מייתי או לא אבל משום חד מכל הכהנים איכא למימש שפיר דאי אפשר לידע אי מייתי חד מינייהו או לא: **משום חטאת שעברה שנתה כו׳ עד תינח שעיר פר מאי איכא למימר.** תימה לי מאי פריך הא כפר נמי דדינו הוא להיות בן שלש שנים ותו לא אי עברו שנותיו פסול ותו לא חזי להקרבה כדתנן בפ״ק דמסכת פרה [מ״ב] ר׳ יוסי הגלילי אומר פריס בני שתים וחכמים אומרים אף בני שלש רבי מאיר אומר אף בני ארבע וחמש אלא שאין מביאין זקנים מפני הכבוד אלמא דלרבנן טפי משלש לא ויש לומר נהי דפסול להקרבה לא הוה לן למימר ימותו דשמא לא גמירי הלכתא דחטאת שעברה שנתה אלא בחטאת שהיא כשבה או שעירה או שעיר דהוו בני שנה ובהכי שייך למיגזר משום עברה שנתה דהלכתא גמירי לה דלמיתה חזא אבל בפרים דהוו בני שלשה לא גמירי הלכתא דימותו כשעברו שלש שנים ולהכי לא שייך למיגזר בהו והוה לן למימר יראה אי נמי הכא פריך אליבא דרבי מאיר דמדקא דחקת לשנויי גזירה משום עברה שנתה והוית מלי לשנויי בלא גזירה דרבי הוית חטאת שעברה שנתה ממש אלא כדי לאוקמי כחולי עלמא אפילו כרבי משנית הכי אם כן לרבי מאיר דאמר בפר אף בני ארבע וחמש והוא הדין טפי מאי מתרצת: **אין** קרבנות צבור קא אמרת שאני קרבנות צבור כדרבי טבי אמר רבי יאשיה [ו]דאמר רבי טבי אמר רבי יאשיה אמר קרא [1]זאת עולת חדש בחדשו אמרה תורה [א]חדש והבא לי קרבן מתרומה חדשה הא תינח שעיר פר מאי איכא למימר גזירה פר אטו שעיר ומשום גזירה ימותו ועוד הא דרבי טבי אמר רבי יאשיה גופה מצוה היא דאמר רב יהודה אמר שמואל [ג]קרבנות צבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש ואם הביא מן הישן יצא אלא שחסר מצוה אלא אמר רבי זירא לפי שאין הגורל קובע משנה לחברתה ונייתי ונגריל גזירה שמא יאמרו הגורל קובע משנה לחברתה הא תינח שעיר פר מאי איכא למימר גזירה פר אטו שעיר ומשום גזירה ימותו אמרוה רבנן קמיה דאביי גזירה משום חטאת שמתו בעלי׳ הא תינח פר שעיר מאי איכא למימר גזירה שעיר אטו פר ומשום גזירה ימותו אלא גזירה משום חטאת שעברה שנתה גזירה היא גופה חטאת שעברה שנתה היא הא לא קשיא כרבי דתניא [2]שנה תמימה מונה שלש מאות וששים וחמשה יום כמנין ימות החמה דברי ר׳ וחכ״א [ב]מונה שנים עשר חדש מיום ליום ואם **קרבנות צבור.** הבאין מתרומת הלשכה קאמרת: **שאני קרבנות צבור.** מרמשן חדש ניסן ואילך אין באין מן הישנה: **כדרבי טבי.** במסכת ר״ה [דף ז.]: **חדש בחדשו.** לחדשי חידושין יתירי כתיבי לדרשה לומר לך יש חדש שאתה צריך לחדש הקרבנות ולהביאם מתרומה חדשה וגמר שנה שנה מניסן דכתיב [ד] ראשון הוא לכם וגו׳: **הפינה שעיר.** דאתי מתרומת הלשכה: **מצוה היא.** ולא עיכוב: **אין גורל.** של שנה זו קובע לשם שנה אחרת: **ומשום גזירה ימותו.** בתמיה דיו אם ירעה: **משום חטאת שמתו בעליה.** שמא ימות הכהן בשנה זו: **אלא גזירה משום חטאת שעברה שנתה.** שמא עד יום הכפורים הבא תעבור שנה על השעיר הזה משנולד וקיימא לן בכל שעירי חטאת שפסולין לאחר שנה דתניא בתורת כהנים גבי חטאת יחיד תורה אחת יהיה לכם וגו׳ הרי כל התורה כולה כע״ז מה חטאת ע״ז בת שנתה אף כאן בת שנתה כשהוא אומר יהיה לרבות שעירי רגלים כשהוא אומר לכם לרבות שעירי ע״ז לעושה לרבות שעיר נשיא: ופרכינן **גזירה היא גופה חטאת שעברה שנתה.** מאי גזירה דקאמרת הא ודאי חטאת שעברה שנתה היא לשנה הבאה: **הא לא קשיא.** משכחת לה דלא עברה שנתה כרבי דאמר אין השנה שלימה מיום הכפורים ליום הכפורים מפני שאנו מונין לנבנה ושנת החמה עודפת עליה אחד עשר יום וצריך אתה לימן לכל שנה את עיבורה מה ששנת החמה יתירה עליה: **דתניא שנה תמימה.** האמורה בבתי ערי חומה להיות חלוטה לעוקה: **רבי אומר מונה שס״ה ימים.** בין שעיברו ב״ד את השנה בין שלא עיברוה שאין לך למנות אלא לימות החמה: **וחכמים אומרים.** הכל כמו שישראל מונין י״ב חדש מיום ליום אם פשוטה היא: ואם **שנה תמימה.** האמורה בבתי ערי חומה להיות חלוטה לעוקה: **רבי אומר מונה שס״ה ימים.** בין שעיברו ב״ד את השנה בין שלא עיברוה שאין לך למנות אלא לימות החמה: **וחכמים אומרים.** הכל כמו שישראל מונין י״ב חדש מיום ליום אם פשוטה היא: ואם

עין משפט נר מצוה

כא א מיי׳ פ״ד מהל׳ שקלים הלכה יא:

כב ב מיי׳ פרק י״ב מהלכות שמיטה הלכה ח:

רבינו חננאל

ושנינן שאני קרבנות צבור דבעינן לאיתוריינהו מתרומה חדשה וכדר׳ טבי. ואמרינן התינח שעיר שהוא בא משל צבור וצריך מתרומה חדשה, הפר שאינו לא משל צבור ולא (קרבן) [קרב מתרומה] שהרי כהן גדול מביאו מממונו. ודחינן גזירה פר אטו שעיר. כלומר, מי שיראה כי משהין הפר להקריבו לשנה הבאה, ישהה הוא גם השעיר. ואמרינן ואי משהי ליה לשעיר מה בכך, הא דר׳ טבי משום מצוה היא. ואמרינן אם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצוה. ופריק רב זירא שמא יאמרו הגורל קובע משנה לחברתה. התינח שעיר שצריך גורל, פר מאי איכא למימר, גזירה פר אטו שעיר ומשום גזירה ימותו כו׳. שעיר בן שנה הוא כשר, ואם תניחהו מיום הכפורים זה ליום הכפורים אחר, אי איפשר שיהא ביום הכפורים זה [לא] פחות מבן ח׳ ימים ליום הכפורים אחר, עברה שנתו. ודחי הכי ר׳ יהודה [כרבן] סבירא ליה, דתני בענין ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה, ר׳ אומר מונה שס״ה ימים כמנין ימות החמה, ומשכחת לה דמטי יום הכפורים אחר ולא שלמו ליה שס״ה ימים.

תוס׳ ישנים

היה מי כל כך אבל משום הכשר הדם נא, ואמרי דמי ר׳ יעקב יעמד מי עד עמד מתן דמיס של מביהו שזה הטעם נמי יעבו משום הכשר הדם בשביל שעיר המשתלח ולא הוצרך לפרש כך כיון (דהא) [דאהכך] פירכא קאי כדפרישית. מ״כ. **אם** משנתרמה התרומה נשבעין לגוברין. פי׳ רש״י ומתרמה התרומה משנודע שנגנבו נשבעין (לגוברין) [לבני העיר]. וזה פי׳ משום דקשיא ליה תוספין על האבוד ועל הגבוי ועל העתיד לגבות אלמא תוספין על האבוד [ו]הבעלים נפטרין ואפילו לכתחילה והכא מחייב אותם לשלם אם אבדו קודם שנתרמה התרומה כדקתני בשבועין כו׳, ועל כן פי׳ תוספין על האבוד היינו כגון שלא נודע עדיין שנגנב אבל אם נודע על הבעלים לשלם, ועוד קשה לו כיון דתוספין על האבוד כל שכן על הגבוי כיון שאפילו נאבד אחר כך מוועיל. ואין נראה לי דא״כ הוה ליה למיפלג ולמיתני בין נודע קודם שנתרמה התרומה לנודע אחר כך, ועוד ידיעה מאן דכר שמיה, ועוד קשה לר׳ על פשטיה דהתם כיון דתנא תוספין על האבוד אפילו אין נודע עדיין, כ״ם על הגבוי, וכי מיתמא דוו [ו]אין צריך לומר זו (וסיפא) [קתני, דע״כ סיפא דעל העתיד ליגנבת הוי נא] זו אף זו, על כן מפרש [רבינו] שתוספין על האבוד שבא כבר לגיסכה ואבד ביד הגזברין אז אין אחריות על הבעלים ועל הגבוי אפילו לא יבוא ליד גזבר לעולם מאחר שנגנבה מן הבעלים וסופו לאבד ולא יגיע לגיסכה ועל העתיד ליגנבת אלא שלבסוף יגנבה, וכבולהו איכא חדא לריעותא וחדא לטיבותא, על האבוד היינו ריעותא שנאבד, טיבותא שהגיע כבר לגיסכה ועל הגבוי ריעותא שסופו לא יגיע לגיסכה וטיבותא שבשעת התרומה הוא בעין ועל העתיד לגבות איכא ריעותא שלא נגבה כלל טיבותא שיגיע לגיסכה. והא [דאמר] בפ׳ בתרא דכתובות [קמ. ב] גבי מודר הנאה מחבירו בשלמא שוקל את שקלו כדתנן תורמין על האבוד כו׳ פי׳ ואינו עושה שום טובה אבל פורע חובו הא משמע דאי ליה משמע אבל גבי שקלים אינו עושה לו שום טובה, אעל האבוד קאי אבל עתיד לגבות ודאי עושה טובה כדפרישית. מ״כ. וריב״ץ פירש על האבוד כגון שאבדו קודם שנתרמה תרומה דבני העיר שוקלים אחרים תחתיהן ותורמין עליו אע״פ שלא בא עדיין לגיסכה ועל הגבוי שלא יגבה עוד אפילו לא יבא ליד הגזבר אחר שנתרמה תרומה דשבעין לגיזברין ועל העתיד לגבות שלא נגבה מעולם. וי״ל דזקק לאבוד ועתיד לגבות הכל אחד, אלא איכא תרי גווני עתיד לגבות. וכפי׳ רבינו עיקר. **חובות של שנה זו קריבות לשנה אחרת.** בין שקלים בין קרבנות ולהכי פריך ליה מפר ושעיר של יום הכפורים. **שאין חטאת ציבור מתה.** אבל דיחיד כי האי גוונא מתה וכגון שנאנסת אחר כפרה, דאי קודם כפרה הא אמרינן לעיל (דף ח׳ ח׳) [דאיזה שיכלה] יקריב דקאמר מתכפר בשאינה אבודה מתה הא איפכא פליגי ר׳ ורבנן בתמורה דלרבנן רועה ומסתמא לא פליגי בפלוגתא דרבי ורבנן. וא״ת מאי פריך ליה מפר ושעיר של יום הכפורים דמתה לר׳ יהודה הייט משום דחטאת שביפרו בעליה (ד)למיתה אזלה היין שנמצא[ת] אחר כפרה דכפרישית, והאי טעמא לא שייך בשקלים. י״ל דראויה ליום הכפורים אחר אין זה כפרו בעליה דלא [שייך] אלא גבי אבד או דם שאין בהה [אלא] על חטא מבורר, אבל זה אפילו לא היה כאן כלל חטא [משום] טומאת מקדש וקדשיו שמכפר עליו צריך להביא ביום הכפורים אחר. מ״כ.

ואמרינן התם [י, ב] דבשעיר החיצון מודה ר׳ שמעון דאפשר להקריבו הוא״ל ולאו על מזבח החיצון לאפוקי פנימי שאינו ראוי לאו על מזבח החיצון, משמע הא קודש הגלוה שראוי על מזבח החיצון כיון שראוי לשעיר הנעשה בחוץ. ע״כ מעמוד קודם **קרבנות ציבור קאמרת שאני קרבנות ציבור בדר׳ טבי כו׳.** תימה דהכי נמי שקלים של (זו שנה) [שנה זו] קונין מהן קרבנות ציבור ואין יקרבו לשנה הבאה הא ליכא תרומה חדשה דבהא איירינן. ואומר ריב״ץ דה״פ קרבנות ציבור דאמרת התם ודאי מודה רבי יהודה כי הכא שצריך לעשותה מתרומה חדשה משום דרבי טבי, והא דקאמר עולין להם לשנה הבאה הייט דיקרו שקלים שני פעמים ויביאה לשנה אחרת [ו]לא יימוט אלא [עם] אותם חדשים של שנה זו (וכי פטרו) [ונפטרו] כבר הבעלים ותורמין עליהם כאילו לא אבדו ולא יימוט עם אותם של שנה שעברה דחדשים (אלו ואפילו לא) [הם הוא״ל ולא] פשטו הבעלים כלל (ומה). ונייתי ונגרי״ל. פי׳ ליום הכפורים אחר יעשה גורל חדש אבל מה שהגיל ביום הכפורים של אשתקד לא מהני מידי. ומימה לריב״ץ א״כ שאין הגורל מועיל כלום למה יומת והלא יכול לשנותו לשעיר הנעשה בחוץ ולשעירי הרגלים. וי״ל דמות דמ״מ מהני מה שהגרילו עליהם שאין לשנותם לשום שעיר, ואע״ג שאינו מועיל כלום לענין שכשיבא יום הכפורים אחר יגרילו, ואולי יחול על אל שם [של עזאזל] ועל אל שם [של שם] שהיה הגורל הנפל ממה שהיה אשתקד. גימגום. ויש מפרשים פי׳ אחר ואינו כדיי. **משום גזירה יתותו.** לכל הני אמוראי דהכא דפרכינן הך פירכא שכיחה לכל חד וחד דגזירה דיליה תמיה מתחביה ויש להן לומת משום [אותה] גזירה. **הא לא קשיא כו׳.** הוה מצי למימר דהיא גופה חטאת שעברה שנתה כרבנן אלא ניחא ליה לשבה אפילו לרבי משום הך גזירה. **דתניא רבי אומר שנה תמימה כו׳.** ושנת קרבנות נמי ליפוקי לרבי משנת בתי ערי חומה. מיכן קשה לרבינו על פירוש רשב״ם שפי׳ בפ״ק דראש השנה [ו, ב] גבי כל תאחר דקתמר

מסורת הש״ס

א) ר״ה ז. ע״ש מגילה כט:, **ב)** ר״ה ז., **ג)** ר״ה ו: ערכין לא., **ד)** [שמות יב],

תורה אור השלם

1. וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאָיִל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יַיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

במדבר כח יד

2. וְאִם לֹא יִגָּאֵל עַד מְלֹאת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר בָּעִיר אֲשֶׁר לוֹ חֹמָה לְצִמִּיתֻת לַקֹּנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיֹּבֵל:

ויקרא כה ל

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה גזירה. **דאפי׳ את״ל דמקופי׳.** משמע דלמי מקיבעי׳ מיתו וקו״ל הא כהן אחד שמת הוי רק מתו מקצת בעליה גם מ״ש דא״ל לידע. ק״ל הא בשעת הקרבה מדינא לא מייתי׳ לכן דשמא מת לא מייתינן וכדפרכינן לעיל דף נה גבי קיני שופרות:

מוסף רש״י

זאת עולת חדש בחדשו. כל הני חדשים למה לי, אלא אמרה תורה יש לך חודש שאתה צריך לחדשו בהבאת עולות תמידין ומוספין מתרומה חדשה וחזו ניסן כדאמרינן בר״ה דגמרינן שנה שנה מניסן דכתיב ראשון הוא לכם לחדשי השנה (מגילה כט:). **שנה תמימה.** האמורה בבתי ערי חומה (ר״ה ו:). **מונה שלש מאות וששים וחמשה יום.** ואפילו בשנה פשוטה ואף בשנה מעוברת כיון שעברו שס״ה ימים משמכרה נחלט לו (שם). **מיום ליום.** כמו שאנו קוראין אותן לשנת לבנה (ערכין לא:) מט״ו בניסן לט״ו בניסן, אם מכרה בט״ו בניסן נתעברה לו למוכר ועל כרחו של לוקח אינו נחלט עד שיגיע ט״ו בניסן (ר״ה שם).

תוס׳ ישנים (המשך)

וכן פי׳ ריב״ץ ועוד הוסיף כי אע״ג (שיכפר) [שלא יכפר] זה על טומאת מקדש וקדשיו של אחר יום הכפורים זה (ולא) [אלא] על של לפניו מ״מ לא מיקרי כפרו בעליה כיון שלא בא על חטא מבורר. וא״ת אמאי לא פריך ממתני׳ מת שעיר המשתלח [ספק הדם] (ד)נספק הדם (מת) [ימות] שעיר המשתלח ולא אמרינן יקרב בשנה הבאה (לשון מורי הרב). דשאני התם שנלחה דבעלי מיים נדמין אבל אבודה אינו (דלף) [דמוי] שלעולם לאוי אם היה בעין לפניו. [לשון מורי הרב]. **פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו.** אומר ריב״ץ (דאיכא) [דאבדו] הייט אחר הגרלה דאי קודם הגרלה הן לאוין לשעיר הנעשה בחוץ, ואפילו נמצא אחר יום הכפורים יכול להקריבו בראש השנה או ברגלים כדמשמע בפ״ק דשבועות [ב, ב] לר׳ שמעון הואיל וכולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו